

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 175/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 26/2017 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 27/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, ympäristöministeriö
- teollisuusneuvos Petteri Kuuva, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- kilpailutusasiantuntija Roland Magnusson, Energiavirasto
- johtaja Pekka Ripatti, Energiavirasto
- johtava asiantuntija Maiju Seppälä, Energiavirasto
- voimajärjestelmäasiamies Petri Nieminen, Huoltovarmuuskeskus
- johtaja Maiju Westergren, Helen Oy
- toimitusjohtaja Tuomas Timonen, Kemijoki Oy
- energiaohtaja Mikko Rajala, Lahti Energia Oy
- johtaja Riitta Larnimaa, Pohjolan Voima Oyj
- toimialapäällikkö Jouko Rämö, Bioenergia ry
- asiantuntija Antti Kohopää, Energiateollisuus ry
- energiaohtaja Jouni Punnonen, Metsäteollisuus ry
- toiminnanjohtaja Toivo Hurme, Paikallisvoima ry
- toiminnanjohtaja Peter Reiter, Pienvesivoimayhdistys ry
- toimitusjohtaja Kai Merivuori, Sahateollisuus ry

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

- puheenjohtaja, professori Raimo Lovio, Suomen Lähienergialiitto ry
- toiminnanjohtaja Anni Mikkonen, Suomen Tuulivoimayhdistys ry
- energia-asiantuntija Tapio Pitkäranta, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Fingrid Oyj
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Teknologiateollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia. Laissa säädettäisiin tarjouskilpailuun perustuvasta premiojärjestelmästä, jossa teknologianeutraalisti edistettäisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuvia voimalaitosinvestointeja. Samalla syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta.

Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on teknologianeutraalin tarjouskilpailun perusteella hyväksytty premiojärjestelmään, voisi saada premion mukaan määräytyvän tuen. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyt tarjouksen mukaisesti sähköä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle alituotantokorvausta. Premiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määräajan, josta tukiajan enimmäispituus olisi kaksitoista vuotta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamista siten, että siihen lisättäisiin viittaus premion mukaiseen tukeen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesityksen täydennykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymishakemukselle säädettyä määräpäivää koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen tausta ja tavoitteet

Hallituksen esitys uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta ja tuulivoiman kompensatioalueista annettujen lakien muuttamisesta kytkeytyy energia- ja ilmastopolitiikan laajaan kokonaisuuteen ja tavoitteisiin. Suomea ohjaavat toisaalta EU:n yhteiset ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet, toisaalta kansalliset tavoitteet, jotka konkretisoituivat marraskuussa 2016

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

annetussa energia- ja ilmastostrategiassa. Nimenomaan uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntäminen on yksi keskeisistä kysymyksistä pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Nyt annettu ehdotus kytkeytyy myös eduskunnan energia- ja ilmastostrategiasta antamassaan kirjelmässä edellyttämiin toimenpiteisiin. Eduskunnan lausumissa todettiin varsin yksityiskohtaisesti uusiutuviin energialähteisiin perustuvien sähkön ja lämmön tuotannon tukijärjestelmien uudistamisesta. Eduskunnan kannanotossa (EK 12/2017 vp — VNS 7/2016 vp) tukijärjestelmien uudistamista koskivat erityisesti seuraavat lausumat, joissa eduskunta edellytti, että valtioneuvosto:

(1.) uudistaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja lämmön tuotannon tukijärjestelmät niin, että tuet ohjautuvat kustannustehokkuusnäkökulmasta parhaisiin uusiutuvan energian tuotantomuotoihin ja että tukien ja verotuksen kilpailuvaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon, (2.) valmistelee strategiassa mainitun uuden uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuen (enintään 2 TWh) kilpailutukseen perustuen ja teknologianeutraalisti niin, että kilpailutukseen voivat tosiasiallisesti osallistua tuuli-, aurinko- ja CHP-tuotannon lisäksi muutkin mahdolliset uudet teknologiamuodot, mikäli tuki toteutetaan, (3.) varmistaa, että teollisuuden käyttöön soveltuva ainespuu ohjautuu ensisijaisesti korkean jalostusarvon tuotteisiin eikä energian tuotantoon ja (4.) ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti sahateollisuuden sivutuotteiden, purun ja kuoren, käyttöön saamiseksi ja tasavertaisen kilpailuaseman varmistamiseksi.

Hallituksen esityksessä on todettu, että uudistuksen tavoitteiksi on otettu kansantalouden kokonaisuus sekä preemiojärjestelmän kustannustehokkuus, mikä varmistettaisiin teknologianeutraaleilla tarjouskilpailuilla. Hallituksen esityksen valmistelussa on vertailtu laajasti erilaisten toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia. Hallituksen esityksessä todetaan lisäksi, että eduskunnan edellä mainitun kirjelmän tukijärjestelmiä koskevat kannanotot on otettu valmistelussa huomioon.

Talousvaliokunta on arvioinut nyt esitetyn järjestelmän toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta taustalla olevien energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden ja erityisesti edellä mainittujen lausumien valossa ja painottaen erityisesti kustannustehokkuuden, teknologianeutraaliuden ja kilpailun toimivuuden näkökulmia. Ottaen huomioon valiokuntakäsittelyn aikana tehdyt tarjouskilpailun laajuutta ja kivihiilen käytöstä luopumisen tukipakettia koskevat hallituksen linjaukset talousvaliokunta pitää hallituksen esityksen mukaista tukijärjestelmää jäljempänä esitetyin perustein ja edellytyksin perusteltuna ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitetyin vähäisin muutoksin.

Nykytila ja uuden tukijärjestelmän tarpeellisuus

Ehdotetun tuen tarve liittyy kiinteästi muihin tällä hetkellä käytössä oleviin energiatukijärjestelmiin. Tällä hetkellä keskeinen Suomessa käytössä oleva tukiohjelma on tuotantotukijärjestelmä, jolla tuetaan erilaisista uusiutuvista energialähteistä (tuuli, biokaasu, puupolttoaine, metsähake) saatavan sähkön tuotantoa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia niin, että säädettäisiin tarjouskilpailuun perustuvas- ta, teknologianeutraalista preemiojärjestelmästä.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Tuotantotukijärjestelmän lisäksi keskeinen tukiohjelma on energiatuki, jota voidaan myöntää ilmasto- ja ympäristömyönteisiin investointi- ja selvityshankkeisiin; tukea ei ole mahdollista saada sellaisiin hankkeisiin, jotka kuuluvat tuotantotukijärjestelmän soveltamisalaan. Uusiutuvan energian tai energiateknologian hankkeita edistetään vuosina 2016—2018 lisäksi kärkihanketuelle. Energiamarkkinoiden toimintaan ja kilpailuolosuhteisiin vaikuttavat lisäksi olennaisesti verolainsäädäntö ja päästökauppa. Vaikka ehdotuksessa on tuotu esille eri tukijärjestelmät ja tarkasteltu suhteellisen laajasti ehdotuksen vaikutuksia, talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että esitys ei anna kovin selkeää kuvaa järjestelmien suhteesta toisiinsa tai niiden vaikutuksista sähkömarkkinoiden toimintaan kokonaisuutena. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä myös energia- ja ilmastoselonteon yhteydessä lausumaansa (TaVM 8/2017 vp — VNS 7/2016 vp) ja korostaa, että oikein toimiessaan päästökaupan tulisi olla ensisijainen keino edistää siirtymää uusiutuvan energian tuotantoon.

Tuotantotukijärjestelmään voidaan hyväksyä voimalaitoksia vain tuotantotukilaisissa asetettujen energialähdekohtaisten kiintiöiden puitteissa. Tuulivoiman osalta kokonaiskapasiteetti on jo täytynyt. Biokaasuvoimaloita ja puupolttoainevoimaloita koskevia investointeja on tehty vain muutamia. Tuotantotukilain mukaisen, ns. syöttötariffijärjestelmän sulkeutuessa tuulivoiman lisäyksen on arvioitu hidastuvan merkittävästi ilman uusia politiikkatoimia, ja alaan liittyvän hankesaaamisen ja alan alihankintaketjujen säilymistä on pidetty tärkeänä. Ehdotuksen mukaan syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta. Näiden osalta hakemus syöttötariffijärjestelmään olisi tehtävä vuoden 2018 loppuun mennessä. Metäsähakesähkön tukijärjestelmän tarpeellisuutta ja kehittämistä tarkasteltaisiin erikseen vuonna 2018.

Uusiutuvan energian potentiaalin hyödyntäminen on keskeinen kysymys pitkän aikavälin energia- ja ilmastotavoitteiden kannalta. Myös ympäristövaliokunta on ehdotuksesta antamassaan lausunnossa (YmVL 27/2017 vp — HE 175/2017 vp) kiinnittänyt huomiota käynnissä olevaan energiamurrokseen, uusiutuvien energialähteiden globaaliin kasvuun ja alan suomalaisen teknologian edistämisen tarpeeseen. Vaikka uusiutuvan energian markkinat ovat kehittyneet merkittävästi ja uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön tuotantokustannukset ovat jo alittaneet muilla tuotantomuodoilla tuotetun sähkön kustannukset, investoinnit eivät kuitenkaan vielä toteudu riittävällä tavalla ilman tukijärjestelmiä. Talousvaliokunta katsoo, että teknologianeutraalia tarjouskilpailua tarvitaan edelleen ylimenokauden ratkaisuna.

Tarjouskilpailumallit ja preemion vaihtoehdot

Hallituksen esityksen taustana on varsin laaja erilaisten tarjouskilpailuun perustuvien tuotantotukimallien vertailu. Vertailun kohteena ovat olleet toisaalta erilaiset suljetut ja avoimet tarjouskilpailut ja toisaalta tuen muodon osalta erilaiset kiinteän ja liukuvan preemion mallit.

Mallin valinnan lähtökohtana on ollut kustannustehokkuus ja teknologianeutraalius. Esityksessä on päädytty ehdottamaan suljettua tarjouskilpailua, jossa tukitaso määrittäisi kunkin tarjouksen mukaan erikseen. Tällainen malli on arvioitu yksinkertaisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi tilanteessa, jossa kyse on teknologianeutraalista kilpailusta ja tarjouksia oletetaan tulevan riittävästi. Preemion osalta esityksessä on päädytty ehdottamaan kiinteän ja liukuvan preemion yhdistelmää. Tuki pysyisi siten kiinteänä, ja tarjouskilpailun voittaja saisi tarjouksessaan ilmoittaman-

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

sa preemion mukaisen tuen, kun sähkön markkinahinta on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehinta eli 30 euroa/MWh. Tukea alennettaisiin sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehinta mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Tukea ei enää maksettaisi, kun sähkön kolmen kuukauden markkinahinta olisi vähintään saman suuruinen kuin sähkön viitehinnan ja preemion summa.

Talousvaliokunta pitää valittua sääntelyratkaisua tarjouskilpailumallien ja preemiojärjestelmän osalta perusteltuna erityisesti kustannustehokkuuden ja järjestelmän valtiontaloudellisten vaikutusten näkökulmasta. Tarjouskilpailumallien taloudellisia vaikutuksia on esityksessä taustoitettu sinänsä varsin laajasti. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että järjestelmä on pitkäkestoinen ja kustannuksiin vaikuttavat sekä tarjouskilpailun voittavan preemion suuruus että sähkön hinta. Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia ei siten ole mahdollista arvioida kovin suurella tarkkuudella: on arvioitu, että kokonaiskustannukset voisivat asettua esimerkiksi 120—360 miljoonan euron välille 12 vuoden jakson aikana.

Jäljempänä selvitetystä, kilpailutuksen laajuuden leikkaamisesta hallituksen esityksen lähtökohdasta pienemmäksi seuraisi preemiojärjestelmän kustannusten lasku mahdollisesti noin kolmasosan arvioitua pienemmäksi. Tämä merkitsee samalla sitä, että tarjouskilpailu on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa yhtenä kokonaisuutena aiemmin suunnitellun kahden tarjouskilpailun sijasta. Tämä on perusteltua sekä tarjouskilpailun syrjimättömyyden ja tasapuolisuuden että kustannustehokkuuden mukaan lukien hallinnollisten kustannusten näkökulmasta.

Teknologianeutraalius ja eri energiamuotojen kilpailuedellytykset

Teknologianeutraliteetin lähtökohta. Nyt käsiteltävän tukijärjestelmän taustana ja samalla talousvaliokunnan arvioinnin lähtökohtana ovat edellä mainitut energia- ja ilmastostrategiaan liittyvät eduskunnan vastaukseen sisältyvät lausumat. Valitulla tarjouskilpailumallilla pyritään osaltaan toteuttamaan kustannustehokkuuden ja teknologianeutraliteetin tavoitteita. Teknologianeutraliteetin lähtökohta ei kuitenkaan täysin toteudu esitetyssä mallissa. Tämä ilmenee toisaalta tiettyjen energiamuotojen kategorisena poissuljentana järjestelmästä, toisaalta tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten määrittelemisenä niin, että tiettyjä energiamuotoja koskevien investointien mahdollisuudet osallistua kilpailuun voivat tosiasiasa rajautua merkittävästi. Arvioitaessa teknologianeutraliteetin toteutumisedellytyksiä on kuitenkin huomattava, että nyt käsiteltävä preemiojärjestelmä on vain osa energiatukien järjestelmää. Lähtökohtana on, että energiatuet eivät saa olla päällekkäisiä ja preemiojärjestelmä osin korvaa nykyisiä tukia ja samalla täydentää tukijärjestelmän kokonaisuutta.

Vesivoiman asema ja merkitys. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että vesivoima on ehdotuksessa suljettu pois järjestelmän piiristä. Talousvaliokunta korostaa vesivoiman merkitystä toimivan energijärjestelmän osana. Tätä korostaa erityisesti vesivoiman säätökykyisyys ja ennakoitavuus. Vesivoima mahdollistaa siirtymän kohti uusiutuvaa energijärjestelmää tasapainottamalla aurinko- ja tuulisähkön tuotannon vaihteluita. Vuorokausittaisen säätövoiman tarpeen on arvioitu kaksinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä. Tämä korostaa tarvetta turvata vesivoimaan liittyvien investointien tulevaisuus.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Talousvaliokunta pitää valitettavana, että hallituksen esityksessä on tarkasteltu varsin kapeasti vesivoiman merkitystä ja edellytyksiä sisällyttää vesivoima järjestelmään. Tarjouskilpailua koskevan 30 §:n perusteluissa todetaan, että suurvesivoiman lisäyspotentiaali on Suomessa rajallinen, ja arvioidaan suurvesivoimainvestointien olevan kannattava ilman tukeakin. Preemiojärjestelmän ulkopuolelle jäävien voimalaitosinvestointien, kuten vesivoiman tehonkorotusten, ja pienvesivoiman osalta taas on todettu, että hankkeisiin on mahdollista hakea energiatukiasetuksen mukaista energiatukea. Tämän voidaan katsoa olevan linjassa myös sen ajattelun kanssa, että energian tukijärjestelmät eivät saa olla päällekkäisiä vaan muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Lisäksi EU:n valtiontukisääntelyn voidaan arvioida rajoittavan mahdollisuuksia sisällyttää vesivoima tukijärjestelmään erityisesti suurvesivoiman osalta.

Talousvaliokunta korostaa, että vaikka vesivoimainvestointien sisällyttäminen nyt käsiteltävään esitykseen olisi ongelmallista, vesivoimaan liittyvien investointien turvaaminen tulee huomioida jatkossa energiatuen resurssien riittävydessä ja käyttömahdollisuuksien joustavuudessa. Valiokunta korostaa energiatuen hyödyntämistä tarkoituksenmukaisella ja hallinnollisesti kevyellä tavalla erityisesti pienvesivoimahankkeiden toteuttamisessa. Vesivoiman merkitys tulee jatkossakin ottaa laajasti huomioon osana energiajärjestelmän kokonaisuutta ja energiatukia koskevia uudistuksia.

Metsäbiomassa ja yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto (CHP). Energia- ja ilmastostrategian käsittelyn yhteydessä keskeiseksi kysymykseksi nousi metsäbiomassan asema. Tämä tarkoittaa toisaalta tarvetta ohjata ainespuu korkeamman jalostusarvon tuotteisiin, toisaalta tarvetta varmistaa metsäteollisuuden sivuvirtojen tehokas hyödyntäminen uusiutuvan energian tuotannossa. Nyt käsiteltävä tukijärjestelmä pyrkii osaltaan ratkaisemaan näihin liittyviä ongelmia.

Eduskunta on energia- ja ilmastostrategian käsittelyn yhteydessä edellyttänyt toimenpiteitä erityisesti sahateollisuuden sivutuotteiden, purun ja kuoren, käyttöön saamiseksi ja tasavertaisen kilpailuaseman varmistamiseksi. Nämä sivuvirrat voisivat sisältyä nyt ehdotetun preemiojärjestelmän piiriin. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan on kuitenkin epävarmaa, missä määrin tämä ratkaisisi sahateollisuuden sivutuotteiden ongelmaa, jota saattavat entisestään korostaa metsäteollisuuden investoinnit ja tuotannon kasvu. Ongelma on akuutti, ja parhaimmillaankin nyt esitetyn järjestelmän myönteiset kilpailuvaikutukset ilmenisivät sahateollisuudelle vasta muutamien vuosien päästä, arvioiden mukaan aikaisintaan vuonna 2021. Talousvaliokunta viittaa myös maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossaan (MmVL 26/2017 vp — HE 175/2017 vp) esittämään yksityiskohtaisempaan arvioon metsäbiomassan kilpailuedellytysten turvaamisesta. Talousvaliokunta korostaa, että purun ja kuoren kilpailukykyongelmaan vaikuttaa ensisijaisesti metsähakesähkön tuki, jota voidaan pitää tasavertaisten kilpailuedellytysten ja sahateollisuuden sivuvirtojen tehokkaan hyödyntämisen kannalta haastavana. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tätä tukijärjestelmää tullaan arvioimaan erikseen kuluvan vuoden aikana. Talousvaliokunta korostaa järjestelmän arvioinnin tarvetta ja pitää tärkeänä tarkastella tässä yhteydessä myös CHP:n pientuotannon kilpailukykyä ja asemaa.

CHP-laitosten asema tarjouskilpailussa. Talousvaliokunta on arvioinut yhdistettyjen sähkön ja lämmön tuotantolaitosten (CHP) asemaa esitetyn preemiojärjestelmän piirissä. Laitokset sisältyisivät tuen piiriin, mutta käytännössä sen mahdollisuuksia rajoittaisi toisaalta vaatimus 85 %:n uusiutuvan energian osuudesta, toisaalta edellytys kokonaan uudesta investoinnista uusiutuvan

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

sähkön tuotantokapasiteettiin. Viimeksi mainittu merkitsee sitä, että laitoksen tulisi olla kokonaan uusi; ainoastaan voimalaitosrakennusta ja sen perustuksia ei otettaisi huomioon uutuustarkastelussa. CHP-tuotanto voisi toisaalta saada tukea energiatuen piiristä, vaikka sen on arvioitu olevan osin kilpailukykyistä myös nyt ehdotetun tarjouskilpailun puitteissa.

CHP-laitosten rakentaminen tapahtuu usein kustannustehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria hyödyntäen, ja preemiojärjestelmän laajentamista olemassa olevien laitosten sähkön tuotantoa mahdollistaviin investointeihin voitaisiin pitää tältä kannalta perusteltuna. Talousvaliokunta pitää kuitenkin selvitettyinä, että tuen ulottaminen nyt esitettyä laajemmin olemassa olevien laitosten uudistamiseen johtaisi erittäin vaikeaan rajanvetoon ottaen huomioon nyt käsiteltävän tukijärjestelmän tarkoitus ja EU:n valtiontukisääntelyn asettamat reunaehdot. Myös sääntelyn täsmällisyys ja tarkkarajaisuus sekä tarjouskilpailun toteuttamiskelpoisuus puoltavat hallituksen esityksen mukaista rajausta. Ottaen huomioon CHP-laitosten aseman energiahuollon kokonaisuudessa, sen tehtävän sähkön tuotantokapasiteetin turvaamisessa huippukulutustilanteissa sekä CHP-laitosten mahdollisuudet toteuttaa siirtymää uusiutuvaan energiaan edellä todetusta seuraa tarve edistää CHP-laitosten tarvittavia investointeja muita tukipolitiikan välineitä ja verotuksen keinoja hyödyntäen.

Kivihiilen käytöstä luopumista koskeva kannustinpaketti. Talousvaliokunta pitää selvitettyinä, että huolimatta pyrkimyksestä teknologianeutraaliin kilpailutukseen hallituksen esityksen mukainen malli ei välttämättä riittävällä tavalla ja riittävän tasapuolisesti edistä uusiutuvien energiamuotojen eri teknologioiden investointeja ja innovaatioita. Tämä liittyy erityisesti tarpeeseen turvata CHP-laitosten kehitys ja irtautuminen kivihiilestä. Valiokunta pitää sen vuoksi edellytyksenä nyt käsiteltävän ehdotuksen hyväksymiselle erillisen, hallituksen 10.4.2018 päättämän kivihiilen käytöstä luopumista koskevan, suuruudeltaan 90 miljoonan euron kannustepaketin toteuttamista. Tuki jakautuisi puoliksi uusiutuvalla yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannolle ja puoliksi muille hiiltä korvaaville teknologioille. Tämä merkitsee samalla nyt ehdotetun, lisätalousarviossa käsiteltävän, enintään 2 TWh:n kilpailuttamista koskevan valtuuden pienentämistä 1,4 TWh:n suuruiseksi. Talousvaliokunta toteaa, että tulevaa kannustepakettia koskevan hallituksen esityksen vaikutuksia arvioidaan erikseen, ja pitää keskeisenä, että kannustepaketissa korostuvat riittävällä tavalla uusien, hiiltä korvaavien teknologioiden mahdollisuudet energiamurroksen toteuttamisessa. Talousvaliokunta korostaa yleisemminkin, että tukien painopisteen tulisi siirtyä tuotannon tukemisesta uusien, innovatiivisten teknologisten ratkaisujen tukemiseen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että kannustintuki laajennetaan kohdistumaan myös muihin kuin nykyisiin hiiltä käyttäviin energialaitoksiin, jotka tuen avulla kehittävät ja ottavat käyttöön hiiltä korvaavia ja päästöjä vähentäviä teknologioita.

Kokoavia huomioita

Talousvaliokunta katsoo, että nyt käsiteltävä tukijärjestelmä on tarkoituksenmukainen väline edistää uusiutuvan energian tuotantoa ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Talousvaliokunta painottaa kuitenkin, että hankkeiden toteutumista markkinaehtoisesti tulee jatkossa pitää keskeisenä tavoitteena. Tässä vaiheessa teknologianeutraalia tarjouskilpailua tarvitaan edelleen ylimenokauden ratkaisuna. Kyse on paitsi ilmastotavoitteiden toteuttamisesta myös suomalaisen osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä teknologiaviennin potentiaalın edistämisestä. Tässä mielessä nyt käsiteltävä tuki on luonteeltaan myös innovaatiopoliittinen.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Huolimatta teknologianeutraliteetin lähtökohdasta nyt käsiteltävässä järjestelmässä ei ole voitu toteuttaa kaikkien uusiutuvan energian muotojen osallistumismahdollisuutta tarjouskilpailuihin. Tämä koskee paitsi järjestelmän ulkopuolelle suljettua vesivoimaa, osin myös CHP-laitoksiin kohdistuvia investointeja. Lisäksi valiokunnan saaman selvityksen perusteella on todennäköistä, ettei monilla uusiutuvan energian muodoilla käytännössä ole edellytyksiä menestyä kilpailutuksessa riittävällä tavalla.

Vaikka lähtökohtana on energiamuotojen arviointi teknologianeutraalisti, talousvaliokunta painottaa, että uusiutuvan energian eri muotojen riittävä osuus sähkömarkkinoilla on tärkeää teknologioiden hankeosaamisen ja innovaatioiden edistämiseksi kasvavilla uusiutuvan energian markkinoilla. Lisäksi eri energiamuodot täydentävät toisiaan myös säätövoiman tarpeen ja huoltovarmuuden kannalta. Näistä syistä talousvaliokunta pitää tärkeänä turvata tuotantomuotojen tasapainoisia kehittymisedellytyksiä edellä kuvatulla kivihiilen käytöstä luopumista kokevalla kannustinpaketilla.

Nyt käsiteltävä uusiutuvan energian tuki ei ole ainoa energiatukipolitiikan väline eikä ehdotettu tukijärjestelmä kaikilta osin toteuta edellä mainittuja, eduskunnan kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta antamissaan lausumissa edellyttämiä tavoitteita. Energiemarkkinoihin vaikuttavat työkalut muodostavat kokonaisuuden, ja keskeistä on varmistaa, etteivät tukijärjestelmät tai niiden soveltaminen ole toisiinsa nähden päällekkäisiä. Tukijärjestelmän osat tulevat arvioiduksi eri aikoihin, ja nyt arvioinnin kohteena on ollut vain esitetty uusiutuvan energian kilpailuun perustuva tukijärjestelmä. Hankkeiden toteutumista markkinaehtoisesti tulee jatkossa pitää keskeisenä tavoitteena. Mahdollisten tukijärjestelmien tulee painottua innovaatioiden — tutkimuksen, kehityksen ja kaupallistamisen — eikä tuotannon tukemiseen. Nyt toteutettavan tuen ja preemiojärjestelmän toimivuutta ja tavoitteita on syytä arvioida osana energiatukien järjestelmän laajempaa kehittämistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

32 §. Hyväksyminen preemiojärjestelmään. Talousvaliokunta esittää pykälän 1 momentin 5 kohtaa täydennettäväksi siten, että tarjouskilpailun vääristämistä koskevia menettelytapoja ehkäisevän säännöksen soveltamista laajennetaan myös muihin osapuoliin, esimerkiksi verkonhaltijoihin.

36 §. Alituotantokorvaus ja sen maksaminen. Talousvaliokunta esittää sääntelyä täydennettäväksi ylivoimaista estettä koskevalla sääntelyllä. Valiokunta esittää, että alituotantokorvausta koskevaan 36 §:ään sisällytetään asiaa koskeva uusi 4 momentti, jonka mukaan Energiavirasto voisi vapauttaa sähkön tuottajan alituotantokorvausta koskevasta maksuvelvollisuudesta epätavallisten ja ennalta-arvaamattomien olosuhteiden vuoksi. Tämä edellyttää sitä, ettei olosuhteisiin vetoavalla tuottajalla ole ollut mahdollisuutta vaikuttaa olosuhteisiin eikä välttää niiden seurauksia kaikesta noudatetusta huolellisuudesta ja tuottajan viipymättä vireille panemista korjaavista toimenpiteistä huolimatta. Hallituksen esityksen mukaisesta pykälän 4 momentista tulee uusi 5

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

momentti, jonka asetuksenantovaltuuteen lisättäisiin vastaavasti viittaus, joka mahdollistaisi tarkempien säännösten antamisen myös maksuvelvollisuudesta vapauttamisesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 175/2017 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 175/2017 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain (1396/2010) 2 §, 5 §:n 12 kohta, 8 §:n 1 momentin 2 kohta, 14 §:n 2 momentti, 40 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin johdantokappale ja 3 kohta, 48 §:n otsikko ja 1 momentti, 49 §:n 1 ja 2 momentti, 50 §, 51 §:n 1 ja 2 momentti, 53 ja 54 §, 55 §:n 1 momentti, 57 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 59 §:n 1 momentti, 60 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §, 43 §:n 2 momentin 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 50 §, 59 §:n 1 momentti ja 60 §:n 1 momentti laissa 1426/2011, 5 §:n 12 kohta ja 55 §:n 1 momentti laissa 434/2014, 14 §:n 2 momentti laissa 1274/2015, 49 §:n 1 momentti, 51 §:n 1 ja 2 momentti ja 53 § osaksi laissa 1426/2011 sekä 54 § osaksi laissa 491/2013, ja

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 434/2014 ja 261/2015, uusi 13—16 kohta sekä lakiin siitä lailla 1426/2011 kumotun 4 luvun tilalle uusi 4 luku sekä uusi 55 a, 57 a ja 60 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion varoista uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja tarjouskilpailun perusteella maksettavasta muusta tuotantotuesta.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

12) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voimalaitos tai joka valmistelee voimalaitoksen rakentamista;

13) *aurinkovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä auringon säteilyenergiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä aurinkosähköjärjestelmässä;

14) *aaltovoimalalla* voimalaitosta, jossa tuotetaan sähköä aaltojen liike-energiasta yhdessä tai useammassa samaan verkonhaltijan mittariin kytketyssä generaattorissa;

15) *uusiutuvan energian pienyksiköllä* kalenterivuodessa enintään 10 000 megawattituntia sähköä tuottavaa tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus;

16) *uusiutuvan energian voimalaitoksella* tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa, joka on yhtenäisellä alueella sijaitseva itsenäinen ja toiminnallinen kokonaisuus tai saman sähkön tuottajan hallinnassa olevista useista samaa uusiutuvaa energialähdettä käyttävistä uusiutuvan energian pienyksiköistä koostuva kokonaisuus.

8 §

Metsähakevoimalan hyväksymisen erityiset edellytykset

Metsähakevoimala voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään vain, jos:

2) se ei kuulu eikä ole kuulunut syöttötariffijärjestelmään eikä preemiojärjestelmään.

14 §

Hakemus

Hakemus on tehtävä ennen kuin tuulivoimala, biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos tai puupolttoainevoimala otetaan kaupalliseen käyttöön. Muuta tuulivoimalaa kuin merituulivoimalan kokeiluhaketta koskeva hakemus on tehtävä lisäksi ennen kuin kiintiöpäätöksen voimassaolo päättyy. Metsähakevoimalan hyväksymistä koskeva hakemus voidaan tehdä myös metsähakevoimalan kaupalliseen käyttöön ottamisen jälkeen. Biokaasuvoimalan ja

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

puupolttoainevoimalan syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva hakemus on kuitenkin toimitettava Energiavirastoon viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

4 luku

Tarjouskilpailuun perustuva premiojärjestelmä

30 §

Tarjouskilpailu

Sähkön tuottaja saa osallistua tarjouskilpailuun uusiutuvan energian voimalaitoksella, jos:

- 1) laitos täyttää 7 §:ssä säädetyn sijaintia koskevan yleisen edellytyksen;
- 2) laitos on voimalaitosrakennusta ja sen perustuksia lukuun ottamatta kokonaisuudessaan uusi eikä sisällä käytettyjä osia;
- 3) laitoksen käyttöä tai investointia varten ei ole myönnetty valtiontukea eikä sitä koskevaa syöttötariffijärjestelmään tai premiojärjestelmään hyväksymistä tai energiatuen myöntämistä valtionavustuslain nojalla koskevaa asiaa ole vireillä;
- 4) laitosta ei rakenneta sellaisen samalla paikalla sijaitsevan voimalaitoksen tilalle, jonka investointia varten on myönnetty valtiontukea ja jonka teknistä käyttöikä on jäljellä enemmän kuin vähän;
- 5) laitokseen liittyvän käyttöomaisuuden hankkimisesta tai rakentamistyön aloittamisesta ei ole tehty sitovaa päätöstä;
- 6) laitoksen rakentamisen edellytyksinä olevat maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa, toimenpidelupa ja mainitun lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös ovat lainvoimaisia; sekä
- 7) sähköverkonhaltijalta on saatu liittymistarjous, joka mahdollistaa voimalaitoksen liittämisen sähkömarkkinalaissa (588/2013) tarkoitettuun sähköverkkoon ottaen huomioon tarjouksessa asetetut verkon kapasiteettiin liittyvät ehdot, tai, jos sähköverkonhaltijalta ei ole saatu mainittua liittymistarjousta, sähköverkonhaltijan kanssa on tehty sähkömarkkinalaissa tarkoitettu liittymissopimus voimalaitoksen liittämiseksi sähköverkkoon.

Energiaviraston tulee järjestää tarjouskilpailu tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla sekä tiedottaa määrärajoista ja muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tarjouskilpailussa ja tarjousten tekemisessä.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksistä ja tarjouskilpailun järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

31 §

Tarjous

Sähkön tuottajan on tehtävä tarjous premiosta ja sähkön vuosituotannon määrästä sekä ilmoitettava voimalaitos, jolla sähkö on tarkoitus tuottaa, viimeistään Energiaviraston ilmoittamana

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

määräpäivänä. Sähkön tuottaja ei saa muuttaa näitä tietoja eikä peruuttaa tarjoustaan määräpäivän jälkeen.

Tarjouksessa on ilmoitettava tariffijakso, josta tukiaika alkaa kulua. Tariffijakson tulee olla viimeistään se tariffijakso, joka seuraavaksi alkaa, kun kolme vuotta on kulunut voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta. Tarjouksessa on lisäksi esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siihen mahdollisesti kuuluvista uusiutuvan energian pienyksiköistä, tarjouskilpailuun osallistumisen edellytysten täyttymisestä ja preemiojärjestelmään hyväksymisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Tarjous tulee tehdä Energiaviraston vahvistamalla lomakkeella, ja sen tulee muutoinkin olla tarjouskilpailun vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen.

Sähkön tuottajan on viimeistään 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä annettava Energiaviraston hyväksi osallistumisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina kahdella. Osallistumisvakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Osallistumisvakuuden antajan on oltava luotto- tai vakuutuslaitos tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Osallistumisvakuuden tulee olla voimassa kuusi kuukautta 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivästä.

Tarkempia säännöksiä tarjouksessa esitettävistä tiedoista ja tarjouslomakkeesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Hyväksyminen preemiojärjestelmään

Energiavirasto voi tarjouskilpailun perusteella hyväksyä preemiojärjestelmään enintään kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrän mukaisesti uusiutuvan energian voimalaitoksia. Tarjouksista hyväksytään ne, joissa preemio on alhaisin, jos myös 30 ja 31 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Energiavirasto voi tarvittaessa pyytää sähköverkonhaltijaa vahvistamaan, että voimalaitos on mahdollista liittää sähköverkkoon. Voimalaitosta ei kuitenkaan voida hyväksyä preemiojärjestelmään, jos:

1) tarjottu preemio ei alita tarjouskilpailun rajahintaa, joka on enintään 25 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäistukitaso;

2) sähkön tuottajaan on kohdistettu 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa mainittu toimenpide tai päätös taikka sähkön tuottaja on Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys;

3) Energiaviraston tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttää sähkön tuottajan sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa;

4) Energiavirastolla on perusteltua syytä epäillä tarjotun preemion johtavan tilanteeseen, jossa sähkön tuottajan saama korvaus ylittäisi merkittävästi kohtuullisena pidettävät hyväksyttävät sähkön tuotantokustannukset, kun vertailukohtana käytetään alalla vastaavanlaisissa hankkeissa yleisesti käytettyä sijoitetun pääoman tuottovaatimusta;

5) tarjous on perustunut sähkön tuottajien tai sähkön tuottajan ja muun osapuolen välisiin sopimuksiin, sähkön tuottajien tai sähkön tuottajan ja muun osapuolen muodostamien yhteenliittymien päätöksiin taikka sähkön tuottajien tai sähkön tuottajan ja muun osapuolen yhdenmukais-

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

tettuihin menettelytapoihin, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy; tai

6) tarjouksia ei ole tehty vähintään 20 prosenttia suuremmasta määrästä sähkön vuosituotantoa kuin tarjouskilpailun perusteella voidaan enintään hyväksyä.

Voimalaitos hyväksytään preemiojärjestelmään siten, että tukiaika on enintään 12 vuotta. Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta ja siinä käytetystä uusiutuvasta energialähteestä, tarjouksen mukaisesta sähkön vuosituotannon määrästä ja preemiosta sekä ajanjaksosta, jolloin voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään, ja tariffijaksosta, josta tukiaika alkaa kulua ja johon tukiaika päättyy. Lisäksi päätöksessä tulee olla tiedot ja määräykset muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Päätöksessä, jolla sähkön tuottajan tarjous hylätään, tulee olla tiedot sähkön tuottajasta, voimalaitoksesta sekä muista, yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Osallistumisvakuus vapautuu, kun annetaan hylkäävä päätös.

Tarkempia säännöksiä tarjouskilpailun rajahinnasta ja tarjouskilpailussa kilpailutettavan sähkön vuosituotannon määrästä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

33 §

Sähkön tuottajan velvollisuudet preemiojärjestelmässä

Sähkön tuottajan, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, on:

1) annettava kuukauden kuluessa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta Energiaviraston hyväksi rakentamisvakuus, jonka suuruus euroina on summa, joka saadaan kertomalla tarjouksen mukaisen sähkön vuosituotannon määrä megawattitunteina 16:lla ja joka on voimassa kolme vuotta ja kuusi kuukautta, sekä noudatettava rakentamisvakuuden osalta muutoin, mitä osallistumisvakuudesta 31 §:n 3 momentissa säädetään;

2) rakennettava voimalaitos siten, että se täyttää 30 §:n 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset;

3) liitettävä voimalaitos preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen antamisesta:

a) kolmen vuoden kuluessa vähintään osaksi sähköverkkoon siten, että laitos tuottaa sähköä verkkoon; sekä

b) viiden vuoden kuluessa kokonaisuudessaan sähköverkkoon siten, että laitos kokonaisuudessaan tuottaa sähköä verkkoon;

4) toimitettava Energiavirastolle kahden kuukauden kuluessa 3 kohdan a alakohdassa säädetyt määräajan päättymisestä voimalaitosta koskevat tarkennetut tiedot ja 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt määräajan päättymisestä todentajan varmentama ilmoitus siitä, onko 2 kohdassa ja asianomaisessa 3 kohdan alakohdassa säädetty velvollisuus täytetty;

5) toimitettava Energiavirastolle kolme kuukautta ennen ensimmäisen tukeen oikeuttavan tariffijakson alkamista tukeen oikeuttavan sähkön tuotannon seurantasuunnitelma, jonka perusteella voimalaitoksessa tuotetusta sähköstä voidaan saada luotettava selvitys preemion mukaista tukea ja alituotantokorvausta koskevia päätöksiä varten;

6) tuotettava jokaisena kalenterivuonna, jona voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään:

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

a) voimalaitoksessa tai, jos siihen kuuluu uusiutuvan energian pienyksiköitä, tällaisessa pienyksikössä enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän;

b) biokaasuvoimalassa sähköstä ja, jos siinä tuotetaan myös lämpöä, myös lämmöstä vähintään 85 prosenttia biokaasulla;

c) puupolttoainevoimalassa sähköstä ja lämmöstä vähintään 85 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella ja sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia;

7) tuotettava preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisesta sähkön vuosituotannosta tukiajan ensimmäisen neljän vuoden jakson (*ensimmäinen tukijakso*) aikana keskimäärin vähintään 75 prosenttia ja seuraavien neljän vuoden jaksojen (*toinen ja kolmas tukijakso*) aikana keskimäärin vähintään 80 prosenttia;

8) ilmoitettava Energiavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 30 §:ssä säädettyä edellytystä tai seurantasuunnitelmaa, ja muutoksista voimalaitoksen hallintasuhteissa; sekä

9) noudatettava, mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään kirjanpitovelvollisuudesta.

Tarkempia säännöksiä rakentamisvakuudesta, voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisestä, sähkön tuottamisesta verkkoon, lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta, seurantasuunnitelmasta ja polttoainekirjanpidosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Preemion mukainen tuki

Preemion mukaisen tuen perusteena on voimalaitoksessa 33 §:n 1 momentin 6 kohdan sekä preemiojärjestelmään hyväksymistä ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevien päätösten mukaisesti tuotettu sähkön määrä, josta on vähennetty voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttama sähköenergia. Omakäyttölaitteista säädetään 24 §:n 1 momentissa. Lisäksi tuen perusteena on biokaasuvoimalassa biokaasuun perustuva sähkön tuotanto ja puupolttoainevoimalassa puupolttoaineeseen perustuva sähkön tuotanto, ei kuitenkaan 25 §:n 4 momentissa tarkoitetulla metsähakkeella tuotettu sähkö. Preemion mukaisen tuen perusteena olevaan sähkön tuotantoon sovelletaan lisäksi, mitä 24 §:n 2 momentissa säädetään tavoitehintaan ja muuttuvaan tuotantotukseen oikeuttavasta sähkön tuotannosta. Preemion mukaisen tuen perusteena oleva sähkön tuotannon määrä voi tukijakson aikana kuitenkin olla keskimäärin enintään tarjouksen mukainen sähkön vuosituotanto.

Preemion mukaisen tuen suuruus lasketaan tariffijakson aikana tuotetun, preemion mukaisen tuen perusteena olevan sähkön määrän, hyväksymispäätöksen mukaisen preemion ja sähkön viitehinnan 30 euroa megawattitunnilta mukaan. Tariffijaksoista säädetään 16 §:n 1 momentissa.

Tuki määräytyy preemion mukaisesti, kun voimalaitoksen sijaintipaikan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvo on enintään yhtä suuri kuin sähkön viitehintaa. Preemion mukaista tukea alennetaan sähkön markkinahinnan keskiarvon ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehintaa, mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa.

Tarkempia säännöksiä preemion perusteena olevasta sähkön tuotannosta ja preemion mukaisesta tuesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

35 §

Preemion mukaisen tuen maksaminen

Sähkön tuottajan on kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä toimitettava Energiavirastolle luotettava selvitys 34 §:n mukaisesta sähkön tuotannosta tariffijaksolta, preemion mukaista tukea koskeva hakemus sekä oikeat ja riittävät tiedot preemion mukaisen tuen maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista. Selvitykseen tulee liittää todentajan varmennus selvityksessä esitettyjen tietojen asianmukaisuudesta.

Energiavirasto tekee hakemuksen ja selvityksen perusteella päätöksen preemion mukaisesta tuesta. Energiavirasto maksaa sähkön tuottajalle preemion mukaisen tuen tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut hakemuksen 1 momentin mukaisesti ja muut tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät. Energiaviraston tulee kuitenkin hyväksyä seurantasuunnitelma ennen kuin preemion mukaista tukea voidaan maksaa sähkön tuottajalle. Seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä tulee antaa tiedot ja määräykset yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Tarkempia säännöksiä selvityksen sisällöstä, hakemuksen toimittamisesta sekä hakemuksessa esitettävistä tiedoista ja niiden varmennuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Alituotantokorvaus ja sen maksaminen

Sähkön tuottajan on maksettava Energiavirastolle alituotantokorvausta siitä sähkön tuotannon määrästä, joka alittaa tukijakson aikana 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti tuotettavan määrän. Alituotantokorvausta ei kuitenkaan ole maksettava niiltä tunneilta, joina voimalaitoksen sijaintipaikan sähkön markkinahinta on negatiivinen tai vajuus johtuu sähköverkonhaltijasta johtuvasta syystä, jos todentaja on varmentanut kyseessä olevan sähkön määrän ja vajauksen syyn. Alituotantokorvaukseen velvoittavaan sähkön tuotannon määrään sovelletaan muutoin, mitä 34 §:n 1 momentissa säädetään preemion mukaisen tuen perusteena olevasta sähkön tuotannon määrästä.

Alituotantokorvauksen suuruus lasketaan sen perusteena olevan sähkön tuotannon määrän ja preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen mukaisen preemion mukaisesti.

Energiavirasto tekee tukijakson päätyttyä päätöksen alituotantokorvauksesta, jos sitä on määrättävä maksettavaksi. Sähkön tuottaja on velvollinen maksamaan alituotantokorvauksen vuoden kuluessa siitä, kun maksuvelvollisuutta koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Energiavirasto voi vapauttaa sähkön tuottajan alituotantokorvausta koskevasta maksuvelvollisuudesta siltä osin kuin 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisen velvollisuuden noudattamatta jättäminen on seurausta epätavallisista ja ennalta arvaamattomista olosuhteista, joihin niihin vetoavan sähkön tuottajan ei ole ollut mahdollista vaikuttaa sekä joiden seurauksia ei olisi voitu välttää kaikesta noudatetusta huolellisuudesta ja sähkön tuottajan viipymättä vireille panemista korjauksista toimenpiteistä huolimatta.

Tarkempia säännöksiä alituotantokorvauksesta ja sen maksuvelvollisuudesta vapauttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

37 §

Preemiojärjestelmää koskevien päätösten raukeaminen, muuttaminen, peruuttaminen ja siirto

Preemiojärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös raukeaa, jos sähkön tuottaja ei anna raketamisvakuutta 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti tai rakenna voimalaitosta 33 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti taikka sähkön tuottajasta johtuvasta syystä voimalaitosta ei ole 33 §:n 1 momentin 3 kohdan b alakohdan mukaisesti liitetty sähköverkkoon siten, että se tuottaa sähköä verkkoon. Hyväksymispäätös raukeaa myös, kun päätöksen mukaisesti tukiaika on päätynyt ja sähkön tuottaja on maksanut alituotantokorvaukset niistä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Energiavirasto voi muuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos Euroopan unionin oikeudessa tapahtuneen muutoksen seurauksena polttoainetta ei enää hyväksytä uusiutuvaksi energialähteeksi tai sen käytön edistäminen tukijärjestelmän avulla ei ole enää sallittua. Energiavirasto voi myös muuttaa seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos.

Energiavirasto voi peruuttaa preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) sähkön tuottaja on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet voimalaitoksen preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevaan päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka

2) sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka preemiojärjestelmään hyväksymispäätöksessä tai seurantasuunnitelman hyväksymispäätöksessä annettua määräystä eivätkä asianomaiselle sähkön tuottajalle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Energiaviraston on siirrettävä hyväksymispäätös toiselle sähkön tuottajalle, jos sähkön tuottaja ilmoittaa kirjallisesti päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinnan siirtymisestä toiselle sähkön tuottajalle sekä toimittaa tarpeelliset tiedot siirron saajasta ja tämän suostumuksesta siirtoon. Siirron saaja vastaa hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien ja hyväksymispäätöksessä annettujen määräysten noudattamisesta sekä on oikeutettu tukeen saatuaan tiedon hyväksymispäätöksen siirtämisestä. Päätäessään hyväksymispäätöksen siirtämisestä Energiaviraston on samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 32 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta ja seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevaa päätöstä 35 §:n 2 momentissa tarkoitettujen seikkojen osalta.

40 §

Todentajan tehtävät

Todentaja antaa 14, 28, 33, 35 ja 36 §:ssä tarkoitettut varmennukset.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

43 §

Tiedonsaantioikeus

Energiavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tukijärjestelmään hyväksymisen kannalta, tuen määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen tai takaisinperinnän kannalta taikka sähkön tuottajan maksuvelvollisuuden kannalta.

48 §

Tuotantotukisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 22 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 22 §:n 2 tai 3 momentissa taikka 33 §:n 1 momentin 8 tai 9 kohdassa säädettyä kirjanpito- tai ilmoitusvelvollisuutta taikka
 - 2) antaa 27 tai 35 §:ssä tarkoitettussa selvityksessä virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tuotantotukisäännösten rikkomisesta* sakkoon.
-

49 §

Maksatuksen keskeytys

Energiavirasto voi päätöksellään keskeyttää tuen maksatuksen, jos:

- 1) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä taikka että 7—11 tai 30 §:ssä säädetty edellytykset eivät enää täyty;
- 2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja ei toimita maksettavan tuen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja taikka muutoin olennaisella tavalla laiminlyö tai rikkoo tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä tai preemiojärjestelmään liittyvän seurantasuunnitelman hyväksymistä koskevassa päätöksessä annettua määräystä; taikka
- 3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 46 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä.

Energiaviraston on keskeytettävä maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintäpäätöstä.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

50 §

Palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Jos palautettava määrä olisi enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

51 §

Takaisinperintä

Energiaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu tuki perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

- 1) ei ole noudattanut 49 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä; taikka
- 2) on jättänyt palauttamatta sellaisen tuen tai sen osan, joka 50 §:n mukaan on palautettava.

Energiavirasto voi määrätä jo maksetun tuen tai sen osan perittäväksi takaisin, jos sähkön tuottaja:

- 1) on 18 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä;
 - 2) ei toimita maksettavan tuen tai alituotantokorvauksen määräytymistä varten oikeita tai riittäviä tietoja; taikka
 - 3) on kieltäytynyt antamasta 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 45 §:n 3 momentin mukaisesti.
-

53 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika

Energiaviraston on tehtävä takaisinperintää koskeva päätös viipymättä sen jälkeen, kun sen tietoon on tullut 51 §:ssä tarkoitettu seikka.

Tuen taikka sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut syöttötariffijärjestelmään tai preemiojärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta. Vastaavasti velvollisuus tuen palauttamiseen 50 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

54 §

Kuittaus

Energiavirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä kuitataan. Kuittaukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään palautettavan tai takaisin perittävän valtionavustuksen määrän kuittaamisesta.

Energiavirasto voi päättää ilmoitettuaan kuittauksesta asianomaiselle sähkön tuottajalle, että:

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

- 1) 29 tai 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) nojalla suoritettavan tuulivoimamaksun erä;
- 2) 35 §:n mukaisesti maksettavasta tuesta kuitataan alituotantokorvaus.

55 §

Muutoksenhaku Energiaviraston päätökseen

Energiaviraston 15, 17 ja 17 b §:ssä, 18 §:n 2 momentissa sekä 28, 32, 33, 35—37, 39 ja 54 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

55 a §

Hyvitysmaksu

Sähkön tuottajalla, jonka premiojärjestelmään hyväksymistä koskevan tarjouksen Energiavirasto on päätöksellään tämän lain vastaisesti hylännyt, on oikeus saada Energiavirastolta hyvitysmaksua enintään neljä prosenttia siitä sähkön tuottajan tarjouksessa ilmoittaman premion ja sähkön vuosituotantomäärän perusteella laskettavasta tuesta, joka sähkön tuottajalle olisi voitu maksaa ensimmäisen tukijakson aikana.

Hyvitysmaksua koskeva vaatimus käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Vaatimus on esitettävä hallinto-oikeudelle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Energiaviraston 1 momentissa tarkoitettu päätös on annettu sähkön tuottajalle tiedoksi.

57 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiaviraston 32 §:n 1 ja 2 momentin taikka 49 tai 54 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

57 a §

Osallistumisvakuuden ja rakentamisvakuuden vapauttaminen

Energiaviraston on viipymättä vapautettava osallistumisvakuus, jos sähkön tuottaja antaa rakentamisvakuuden 33 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Muutoin Energiaviraston on muutettava osallistumisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle.

Energiaviraston on viipymättä vapautettava rakentamisvakuus, jos sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden ja niihin liittyvät 4 kohdassa säädettyt velvollisuudet. Rakentamisvakuudesta vapautetaan kuitenkin ainoastaan osuus, joka vastaa voimalaitoksen nimellistehoa siltä osin kuin sähkön tuottaja on täyttänyt 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden. Energiaviraston on

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

muutettava rakentamisvakuus rahaksi ja tilitettävä se valtiolle siltä osin kuin sitä ei vapauteta 33 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädetyn määrärajan päätyttyä.

58 §

Maksut

Preemiojärjestelmään hyväksymistä varten järjestettävästä tarjouskilpailusta aiheutuvien kokonaiskustannusten kattamiseksi sähkön tuottaja on viimeistään 31 §:n 1 momentissa tarkoitettuna määräpäivänä velvollinen suorittamaan Energiavirastolle osallistumismaksun, jota ei palauteta. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään osallistumismaksusta. Muutoin tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

59 §

Tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään tuen maksamista varten laadittavaan selvitykseen liittyvän aineiston, kunnes kymmenen vuotta on kulunut tukijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta.

60 §

Tietojen toimittaminen Energiavirastolle

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiavirastolle 28 ja 35 §:ssä tarkoitettu hakemus ja selvitys sähköisesti.

60 a §

Tarjousasiakirjojen julkisuus

Preemiojärjestelmään liittyvät tarjousasiakirjat, Energiaviraston täydennyspyynnöt sekä tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkisiksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta muualla laissa toisin säädetä, kun 32 §:ssä tarkoitettut päätökset on tehty.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 14 §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 201 .

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Tämän lain 30 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu edellytys on mahdollista täyttää myös sellaisella voimalaitoksen sähköverkkoon liittämisen mahdollistavalla liittymissopimuksella, joka on tehty ennen kuin tämä laki on tullut voimaan.

2.

Laki

tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain (490/2013) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

6 §

Tuulivoimamaksun suorittaminen

Erät maksetaan Energiavirastolle. Energiavirasto voi kuitata erän asianomaisessa tuulivoimalla tuotetusta sähköstä maksettavasta syöttötariffista ja premion mukaisesta tuesta sen mukaan kuin tuotantotukilaissa tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 4.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo liik (osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk (osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (osittain)

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Lea Mäkipää sin (osittain)
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd (osittain)
jäsen Joakim Strand r (osittain)
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp
Vastalause 1

VASTALAUSE 1

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annettua lakia. Laissa säädettäisiin tarjouskilpailuun perustuvasta preemiojärjestelmästä, jossa teknologianeutraalisti edistettäisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuvia voimalaitosinvestointeja. Samalla syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta.

Sähkön tuottaja, jonka voimalaitos on teknologianeutraalin tarjouskilpailun perusteella hyväksytty preemiojärjestelmään, voisi saada preemion mukaan määräytyvän tuen. Sähkön tuottaja olisi velvollinen tuottamaan hyväksytyyn tarjoukseen mukaisesti sähköä. Velvollisuuden noudattamatta jättämisestä sähkön tuottaja määrättäisiin maksamaan valtiolle alituoantokorvausta. Preemiojärjestelmän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet olisivat voimassa määräajan, josta tukiajan enimmäispituus olisi kaksitoista vuotta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamista siten, että siihen lisättäisiin viittaus preemion mukaiseen tukeen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesityksen täydennykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden syöttötariffijärjestelmään hyväksymishakemukselle säädettyä määräpäivää koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Perussuomalaiset katsoo, että nykyisen syöttötariffijärjestelmän korvaaminen kilpailutetulla preemiojärjestelmällä on liian kallis veronmaksajille suhteessa saavutettavaan hyötyyn tai sähkön saannin varmistamiseksi. Nykyjärjestelmäkin on ollut veronmaksajille kallis. Preemiojärjestelmään siirtyminen maksaisi veronmaksajille satoja miljoonia euroja. Näillä perusteilla perussuomalaiset esittävät, että uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuista on tehtävä joustavampi järjestelmä, joka mahdollistaisi tukiaikanakin jonkin tuotantomuodon tukiaisten maksatuksen lopettamisen. Näin varmistetaan, että kansallisella tasolla ei estetä pitkäaikaisten tukijärjestelmien kautta siirtymistä Pohjoismaiden ja EU:n yhteiseen sähkösertifikaattijärjestelmään. Sähkösertifikaattijärjestelmään siirtymisen myötä poistuu valtion budjetista maksettavien tukiaisten tarve, ja järjestelmä on edullinen kuluttajille, koska sähkö tuotettaisiin eri uusiutuvilla tuotantomuodoilla yhteisille markkinoille siellä, missä se on kulloinkin kustannustehokkainta.

Perussuomalaiset korostaa, että uusiutuvien energialähteiden tuotantotukia tärkeämpää olisi panna tuotekehitys- ja tutkimusrahoitukseen sekä investointitukiin. Näin voidaan kehittää edelleen teknologisia ratkaisuja, joilla hiiltä ja öljyä raaka-aineenaan käyttävien ominaispäästöt olisi minimoitavissa. Poliittinen ja taloudellinen realiteetti on, että muualla Euroopassa ei esimerkiksi hiiltä käyttäviä laitoksia tulla ajamaan alas vielä kymmeneen vuosiin. T&K-panosten kautta sai-

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp
Vastalause 1

simme vahvan vientituotteen suomalaisten kehittämille hiilidioksidipäästöjen vähentämisteknologioille. Näin voisimme omalta osaltamme parhaiten edistää EU:n julkilausumaa hiilineutraaliustavoitetta.

Korostamme myös, että missään tukijärjestelmissä ei pidä olla tuulivoiman tuotantotukia mukana, koska maalle rakennetuista vaihtoehtoisista sähköntuotantotavoista tuulivoima on jo nyt edullisin tapa tuottaa sähköä. Mikäli tuotantotukia päätettäisiin kuitenkin jakaa, pitäisi tällöin varmistaa, että 2 TWh:n tuotantotukien jaosta voisivat tällöin kilpailla ainoastaan esimerkiksi biokaasu-, puupolttoaine-, turve- ja vesivoimahankkeet. Hallituksen esityksissä muiden muassa kuitenkin kaukolämpöön liittyvän sähkön ja lämmön yhteistuotannon osallistuminen ao. kilpailuun, saattaka siinä pärjääminen nyt esitetyillä ehdoilla on täysin mahdoton yhtälö, vaikka maassamme on käytössä maailman parhaimpiin kuuluvat järjestelmät juuri CHP:n (Combined Heat and Power) osalta. Hallituksen esitys ei millään tavoin myöskään varmista sahojen sivutuotteiden hyödyntämistä ja tasavertaista kilpailuasemaa eikä myöskään esitä tasavertaista tukea purulle ja kuorelle.

Lisäksi katsomme, että nyt esitetty malli ei edes ole teknologianeutraali, vaikka hallitus tosin kehtaa väittää esityksessään. Näin siksi, koska esityksen ulkopuolelle on nyt jätetty erilaisia teknologioita, kuten esimerkiksi vesivoima ja sen hyödyntäminen.

Lopuksi korostamme, että tuulivoimarakentamiseen liittyviä melu-, välke- ja muita haittoja ei ole hallituksen esityksessä juuri lainkaan pohdittu. Muutoinkin pidämme huonona vaihtoehtona sitä, että maamme on jäänyt — tai ainakin jäämässä — isojen ulkomaalaisten tuulivoimayhtiöiden pelikentäksi, ellei muutoksia tukijärjestelmiin pikaisesti tehdä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,
että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 4.5.2018

Laura Huhtasaari ps

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp
Vastalause 2

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esityksellä laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain muuttamisesta perustetaan uusiutuvalle energialle uusi tukijärjestelmä. Järjestelmä on teknologianeutraaliin tarjouskilpailuun perustuva tuotantotuki. Esitys on osa laajempaa energia-alan tukien kokonaisuutta sekä vuonna 2016 hyväksytyyn ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoa.

Uusiutuvan energian, erityisesti aurinko- ja tuulivoiman, tuotantokustannukset ovat romahtaneet viime vuosina, ja syöttötariffi on selvästi muuttunut ylikompensoivaksi. Esimerkiksi tuulivoiman rakennuskustannukset ovat laskeneet niin paljon, että se on lähellä kannattavuutta ilman tukea. Kuitenkaan uusiutuvat hankkeet eivät nykyisillä päästöoikeuksien ja energian hinnoilla välttämättä lähde liikkeelle, joten tarvitaan siirtymävaiheen tukea.

Uudella tuella on selkeä ympäristöllinen ja yhteiskunnallinen tavoite, ilmastonmuutoksen torjuminen. Niin kauan kuin EU:n päästökauppajärjestelmää ei saada toimimaan riittävän tehokkaasti, on uusiutuvaa energiaa edistettävä muilla keinoin. Katsomme talousvaliokunnan tapaan, että teknologianeutraalia tarjouskilpailua tarvitaan edelleen ylimenokauden ratkaisuna.

Hallituksen esityksessä on kuitenkin ongelmia, jotka olisi ollut syytä korjata valiokuntakäsittelyssä. Lisäksi vuoden 2018 kehysriihessä tehdyt päätökset muuttivat tukijärjestelmän toimeenpanoa. Näiden muutosten suhteesta uusiutuvan energian tukipalettiin olisi ollut syytä keskustella laajemmin.

Hallituksen esityksen mukaan tukijärjestelmään hyväksytyssä puupolttoaine- tai biokaasuvoimalla polttoaineesta vähintään 85 % on oltava uusiutuvaa. Näin ollen 15 % polttoaineesta saa olla muuta kuin uusiutuvaa, esimerkiksi turvetta. Uusiutuvan energian tukijärjestelmän tarkoitus ei ole epäsuorasti tukea fossiilisia polttoaineita. Nykyinen kattilateknologia sallii 100-prosenttisen uusiutuvan polttoaineen käytön, joten tällainen myönnytys fossiilisten polttoaineiden suuntaan on tarpeeton. 85 %:n sijaan on käytettävä lakiluonnoksessa alun perin ennen lausuntokierrosta olutta 90 %:n rajaa.

Hallituksen päätös kivihiilen kiellosta vuoteen 2029 mennessä on tervetullut. Siirtymää ei kuitenkaan tarvitsisi rahoittaa uusiutuvan energian kilpailutusta pienentämällä. Hallituksen 90 miljoonan euron kannustinpaketti kivihiilestä luopumiseen tulisi toteuttaa leikkaamalla fossiilisten polttoaineiden tukia, kuten paljon sähköä käyttävän teollisuuden energiaveron palautusta. Ympäristölle haitallisista yritystuista leikkaaminen on tunnetusti osoittautunut vaikeaksi, mutta se on välttämätöntä, jos haluamme torjua ilmastonmuutosta tehokkaasti.

Asiantuntijakuulemisissa ei myöskään käynyt ilmi perusteluita sille, miten juuri 0,6 TWh:n pienentämiseen on päädytty. 90 miljoonan euron luopumispakettia vastaavaa energiamäärää on mahdoton arvioida etukäteen, koska liukuvan ja kiinteän preemion yhdistelmän huutokaupalla toteutettavan tuen kustannuksia ei tiedetä. Kivihiilestä luopumisen kannustepakettia ei tule ra-

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp
Vastalause 2

hoittaa supistamalla uusiutuvan energian kilpailutusta, vaan kilpailutuksen koko tulee pitää 2 TWh:ssa.

Lisäksi ongelmallista on se, että arviolta 90 miljoonan euron tukipaketista puolet korvamerkitään käytännössä bioenergian lisäämiseen ja vain puolet uusiin innovatiivisiin teknologioihin. Metsävarojen energiakäyttöä korostava energiapolitiikka ei ole pitkällä tähtäimellä kestävä, sillä bioenergia ei ole päästötöntä. Metsähakkuissa ilmaan vapautuva hiilidioksidi sitoutuu uuteen metsän kasvuun vasta vuosikymmenten aikajänteellä, kun taas ilmastonmuutosta pitää torjua nyt.

Kivihiilestä luopumisen kannustinpakettiin on perusteltua ottaa rahat supistamalla fossiilisten polttoaineiden tukia. Se vähentää aidosti päästöjä. Paras ratkaisu päästöjen vähentämiseksi olisi asettaa päästöille riittävän korkea hinta. Suomen tuleekin voimakkaasti ajaa päästökaupan korjaamista riittävän ohjaavaksi sekä yhteispohjoismaista päästöoikeuden lattiahintaa, jolla varmistetaan, ettei päästöoikeuden hinta laske liian alhaiseksi. Mikäli päästökauppaa ei kyetä korjaamaan, tulee harkita päästöverojen käyttöönottoa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 33 § muutettuna (*Vastalauseen muutosehdotus*) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (*Vastalauseen lausumaehdotukset*).

Vastalauseen muutosehdotus

33 §

Sähkön tuottajan velvollisuudet preemiojärjestelmässä

Sähkön tuottajan, jonka voimalaitos on hyväksytty preemiojärjestelmään, on:

(1—5 kohta kuten TaVM)

6) tuotettava jokaisena kalenterivuonna, jona voimalaitos kuuluu preemiojärjestelmään:

a) voimalaitoksessa tai, jos siihen kuuluu uusiutuvan energian pienyksiköitä, tällaisessa pienyksikössä enemmän sähköä kuin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitetun pientuottajan kalenterivuodessa tuottaman sähkön määrän;

b) biokaasuvoimalassa sähköstä ja, jos siinä tuotetaan myös lämpöä, myös lämmöstä vähintään 90 prosenttia biokaasulla;

c) puupolttoainevoimalassa sähköstä ja lämmöstä vähintään 90 prosenttia muilla puupolttoaineilla kuin 25 §:n 4 momentissa tarkoitettulla metsähakkeella ja sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön siten, että kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai, jos sen generaattoreiden yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeri, vähintään 75 prosenttia;

(7—9 kohta kuten TaVM)

**Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp
Vastalause 2**

(2 mom. kuten TaVM)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että kivihiilestä luopumisen kannustepakettia ei rahoiteta supistamalla uusiutuvan energian kilpailutusta, vaan kilpailutuksen koko pidetään 2 TWh:ssa. Kannustepaketti voidaan rahoittaa esimerkiksi karsimalla ympäristölle haitallisia tukia.

2. Eduskunta edellyttää, että kivihiilestä luopumisen kannustinpaketti kohdistetaan perinteisen bioenergian sijaan pääosin uusien, innovatiivisten hiiltä korvaavien ratkaisujen ja teknologioiden edistämiseen.

Helsingissä 4.5.2018

Hanna Sarkkinen vas
Antero Vartia vihr